

KỶ NIỆM 45 NĂM CUỘC CHIẾN ĐẤU BẢO VỆ BIÊN GIỚI PHÍA BẮC (17/2/1979 - 17/2/2024)

CUỘC CHIẾN ĐẤU BẢO VỆ BIÊN GIỚI PHÍA BẮC

SỰ KIỆN LỊCH SỬ KHÔNG ĐƯỢC PHÉP LÃNG QUÊN

(vov.vn) Cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc của Tổ quốc đã diễn ra cách đây 45 năm. Khi đất nước vừa bước ra từ hai cuộc chiến tranh, từng mảnh đất, địa danh còn chưa hết mùi thuốc súng thì toàn dân tộc lại bước vào một cuộc chiến đấu đầy cam go, thách thức. Đối phương một lần nữa thử thách tinh thần chiến đấu và lòng quả cảm kiên cường của toàn dân tộc và cũng một lần nữa tinh thần yêu nước lại được đánh thức, để cả dân tộc dồn sức người, sức của cho cuộc chiến đấu bảo vệ toàn vẹn giang sơn, bờ cõi. Tinh thần đó vẫn đang tiếp tục được nối liền và phát huy cao độ trong giai đoạn hiện nay. *Phóng viên có cuộc phỏng vấn Giáo sư, Tiến sĩ khoa học Vũ Minh Giang, Phó Chủ tịch Hội Khoa học Lịch sử Việt Nam về nội dung này.*

Phóng viên: Đã 45 năm trôi qua và cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc được nhắc lại, nhớ đến như một sự tri ân to lớn đối với những người con thân yêu của dân tộc đã ngã xuống cho nền hòa bình, độc lập của Tổ quốc. Theo Giáo sư, chúng ta cần có sự nhìn nhận như thế nào về cuộc chiến đấu này trong giai đoạn hiện nay, nhất là khi quan hệ hai nước Việt - Trung đang có những phát triển theo chiều hướng tích cực?

Chiến sĩ Đại đội 3, Tiểu đoàn 1, Đoàn H54 bộ đội địa phương tỉnh Hoàng Liên Sơn đứng gác giữ chốt, tiêu diệt hàng trăm tên địch trong ngày 17/2/1979. Ảnh: Nguyễn Trần/TTXVN

Giáo sư Vũ Minh Giang: Cuộc chiến tranh xảy ra ở biên giới phía Bắc vào năm 1979 là điều vô cùng đáng tiếc. Bất cứ lịch sử về vấn đề gì hay là sự kiện nào thì cũng là khách quan đối với chúng ta vì nó xảy ra rồi. Cho nên, muốn nhìn nhận một cách đầy đủ, đúng đắn thì cách tốt nhất là hãy trình bày nó một cách khoa học. Chúng ta nhìn lại sự kiện này, định vị về tính chất của cuộc chiến này không phải là để khắc sâu hận thù mà là để nhắc nhở trong quan hệ hai nước có một vết hằn như vậy, có một cái hồ ngăn cách như vậy. Bây giờ chúng ta bước qua cái hồ đó bằng cây cầu hữu nghị. Chúng ta luôn luôn nhớ là dẫu cái hồ có cái hồ ấy như một sự nhắc nhở trong tương lai không bao giờ để nó tái diễn.

Phóng viên: Rõ ràng là nhân dân Việt Nam không bao giờ mong muốn tái diễn một sự kiện như vậy. Nhưng khi nhìn lại sự kiện này, chúng ta cũng cần đánh giá đúng sức mạnh toàn dân trong cuộc chiến đấu bảo vệ những giá trị thiêng liêng của dân tộc?

Giáo sư Vũ Minh Giang: Chắc chắn là như vậy, lịch sử Việt Nam không chỉ có xây dựng đất nước mà luôn luôn phải cầm vũ khí gìn giữ độc lập, bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ. Chủ nghĩa

người Việt Nam mà nhân dân Trung Quốc cũng như là nhân dân thế giới hiểu rõ về sự kiện này. **Phóng viên:** Đó cũng là nền tảng vững chắc mà chúng ta đang tiếp tục phát huy, biến lòng yêu nước thành những hành động, việc làm cụ thể trong giai đoạn hiện nay, thưa Giáo sư?

Giáo sư Vũ Minh Giang: Chủ nghĩa yêu nước Việt Nam được coi là giá trị tinh thần vô cùng quý giá và có thể coi đó là cội nguồn sức mạnh của Việt Nam. Trong một cuộc chiến tranh, một cuộc chiến đấu hay một trận đánh thì chủ nghĩa yêu nước Việt Nam được đẩy lên một cách cao nhất nhằm bảo vệ những giá trị thiêng liêng nhất, độc lập dân tộc và toàn vẹn lãnh thổ. Cho nên, có thể coi rằng sự kiện năm 1979 mà quân và dân ta chiến đấu bảo vệ chủ quyền lãnh thổ trên tuyến biên giới phía Bắc đã thể hiện một cách

tập trung, cao độ sức mạnh của chủ nghĩa yêu nước Việt Nam.

Phóng viên: 45 năm đã trôi qua, độ lùi của thời gian đã làm cho nhiều vấn đề của lịch sử được làm sáng tỏ hơn và chắc chắn rằng khi thế và tình thần sự sôi trong những ngày tháng cách đây 45 năm sẽ là điểm tựa tinh thần rất lớn để chúng ta xây dựng đất nước. Theo Giáo sư, bài học lớn nhất rút ra được từ cuộc chiến đấu này là gì?

Giáo sư Vũ Minh Giang: Tôi nghĩ rằng, lực lượng vũ trang phải được chuẩn bị sẵn sàng. Chúng ta phải luôn luôn nhớ rằng, đất nước luôn phải đối đầu với kẻ thù hùng mạnh hơn và chúng ta đã có bài học rồi. Chỉ dựa vào bộ đội chính quy là không đủ, phải dựa vào bộ đội địa phương, phải là dân quân tự vệ, dựa vào nhân dân. Đó là một bài học rất lớn phải triển khai. Nhưng điều tôi muốn nói nhất là phải giáo dục cho thế hệ trẻ, giáo dục truyền thống cho họ. Cho nên sự kiện năm 1979 không được phép lãng quên. Những người anh hùng đã hy sinh, đã đổ xương máu để bảo vệ bờ cõi năm 1979 phải được tôn vinh giống như những người anh hùng đã từng ngã xuống, đã từng đổ xương máu trong các cuộc kháng chiến chống ngoại xâm. Việc này phải được đưa vào sách giáo khoa, phải được giáo dục như thế nào đó để thế hệ trẻ hiểu được yêu cầu của hòa bình, đập tắt muốn đời chiến tranh, nhưng sẵn sàng cầm vũ khí khi quân xâm lược kéo đến. **Phóng viên:** Xin trân trọng cảm ơn Giáo sư!

Giáo sư Vũ Minh Giang: Đúng thế, trước hết, chúng ta phải thấy rằng chiến thắng này một lần nữa thể hiện đây là chiến thắng của nhân dân. Những trận đánh đầu tiên bảo vệ chủ quyền lãnh thổ chủ yếu là bộ đội địa phương, bộ đội biên phòng và dân quân tự vệ. Cho nên, chiến thắng này là chiến thắng của một cuộc chiến tranh nhân dân. Lúc đó, mỗi người dân Việt Nam như có một sự sôi trong lòng và họ đã chiến đấu đến giọt máu cuối cùng cho sự nghiệp chính nghĩa này. **Phóng viên:** Tinh thần yêu nước, lòng tự tôn dân tộc một lần nữa được phát huy cao độ trong cuộc chiến đấu này, thưa Giáo sư?

Khi nói về cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979, người ta nghĩ ngay đến hình ảnh người chiến sĩ gầy gò, vác khẩu súng B41 trên vai tại cột mốc số 0 Lạng Sơn. Các chuyên gia quân sự và phóng viên chiến trường kỳ cựu đánh giá, đây là bức ảnh biểu tượng nhất của cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979 nói riêng, tinh thần yêu nước, không tính khuất phục trước bất cứ thế lực ngoại xâm nào của người Việt Nam nói chung. Nhiều năm sau cuộc chiến đấu và khi bức ảnh này xuất hiện trên báo chí, chưa có một cơ quan truyền thông nào đề cập đến người lính trong bức ảnh này là ai. Trần trở vì điều đó, thấy giáo Trần Trung Hiếu, giáo viên bộ môn Lịch sử, Trường THPT

Trần Duy Cung và bức ảnh biểu tượng của tinh thần yêu nước

Chuyên Phan Bộ Châu (Nghệ An) quyết tâm đi tìm sự thật. Thấy Hiếu kể lại: Tháng 2/2019, tôi viết 1 status ngắn trên facebook cá nhân mong muốn các bậc cao niên, những cựu chiến binh, các nhà khoa học giúp đỡ tôi tìm người lính trong bức ảnh này. Tôi đã dành nhiều thời gian, công sức kết nối, liên lạc qua rất nhiều nguồn tin từ các cấp hội cựu chiến binh, báo chí và cuối cùng đã tìm ra điều mà tôi đã trần trở hàng chục năm với một bức ảnh lịch sử. Người trong

bức ảnh nổi tiếng đó là ông Trần Huy Cung (còn gọi là Trần Duy Cung), quê ở xã Tây Giang, huyện Tiên Hải (Thái Bình). Ông là chiến sĩ Trung đoàn 540, Sư đoàn Bộ binh 327, Quân đoàn 14. Thấy Hiếu cho rằng, hình ảnh người chiến sĩ hiện ngang vác trên vai khẩu súng lớn, hướng về phía quân xâm lược, bên cạnh là cột mốc số 0 như một lời tuyên bố danh thép sẵn sàng đáp trả bất cứ đội quân xâm lược nào xâm phạm núi sông, bờ cõi của dân tộc Việt Nam.

Chúng tôi tìm về thôn Nam, xã Tây Giang (Tiên Hải) thì được biết nơi gia đình ông Trần Duy Cung từng sinh sống hiện nay là nơi ở của gia đình ông Nguyễn Bình Phi. Ông Phi là cháu bên vợ của ông Trần Duy Cung. Ông Phi cho biết: Khoảng năm 1993, gia đình chú Cung chuyển vào miền Nam sinh sống và lập nghiệp. Thỉnh thoảng gia đình về quê và ghé qua nhà tôi chơi. Qua các phương tiện truyền thông, tôi được biết chú Cung chính là người lính

vác khẩu súng B41 trên vai tại cột mốc số 0 Lạng Sơn, hiện nay bức ảnh này rất nổi tiếng và được coi là biểu tượng của cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979. Tôi rất tự hào khi gia đình có người chú kiên cường, can đảm. Tôi vẫn thường xuyên giáo dục con cháu phát huy truyền thống tốt đẹp của gia đình, xây dựng quê hương ngày càng đổi mới. Trong câu chuyện về bố mình, anh Trần Văn Dũng, con trai cả của ông Trần Duy Cung kể: Bố tôi sinh năm 1946, năm 1964 ông nhập ngũ, tham gia chiến đấu tại chiến trường Quảng Trị. Đến khoảng năm 1967, ông xuất ngũ về làm tại Công ty Lương thực Phúc Khánh. Năm 1979, khi quân xâm lược tràn qua biên giới phía Bắc nước ta, bố tôi tái ngũ. Kết thúc chiến tranh, ông trở về địa phương, công tác tại Công ty Lương thực Thái Bình. Từ năm 1982 đến năm 1988, bố tôi về làm ca trưởng ở Nhà máy xay Tiên Hải và nghỉ hưu ở đó. Đến năm 1993, cả gia đình tôi chuyển hẳn vào sinh sống tại thị xã Phú Mỹ, tỉnh Bà

Ngôi nhà gia đình ông Trần Duy Cung đã từng sinh sống tại xã Tây Giang (Tiên Hải).

Cựu chiến binh Đồng Sỹ Tài, xã Vũ Đoài (Vũ Thư), nguyên Chính ủy Trung đoàn 12, Sư đoàn 3 Sao Vàng

Trong cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979, tôi cùng đồng đội đã nhận được sự giúp đỡ rất nhiều từ hậu phương cũng như nhân dân các địa phương. Không chỉ những cơm, áo, gạo, muối, mà còn sự phục vụ chiến đấu, nhân dân khu vực biên giới còn trực tiếp cầm súng sát cánh cùng bộ đội chiến đấu. 45 năm sau chiến thắng, mỗi lần trở về thăm chiến trường xưa, từng tấc đất xưa kia thấm máu đào những đồng đội của tôi giờ đây đổi thay rất nhiều, đời sống vật chất và tinh thần của người dân nơi đây đã đầy đủ hơn trước. Để có được thành quả đó là nhờ sự cống hiến, hy sinh của rất nhiều người con Thái Bình nói riêng, nhân dân cả nước nói chung cho sự nghiệp bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ của đất nước.

Cựu chiến binh Vũ Văn Loan, xã Vũ Thắng (Kiến Xương), nguyên Chủ nhiệm Hậu cần Sư đoàn 3 Sao Vàng

Với quyết tâm "một tấc không đi, một ly không rời" bảo vệ vững chắc biên giới phía Bắc của Tổ quốc, cán bộ, chiến sĩ Sư đoàn 3 Sao Vàng đã phát huy truyền thống "Trung dũng, kiên cường, bám đất, bám dân, tự lực tự cường, đoàn kết, chiến thắng", luôn gắn bó với nhân dân, dựa vào dân để giành chiến thắng. 45 năm đã qua đi, nhìn lại cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979 để thêm một lần nữa khẳng định sự thật lịch sử và tinh thần nghĩa của dân tộc Việt Nam, một dân tộc không bao giờ chịu cúi đầu trước bất kỳ thế lực ngoại xâm nào, "sẵn sàng quyết tử cho Tổ quốc quyết sinh" để bảo vệ từng tấc đất thiêng liêng của Tổ quốc, vì độc lập, tự do, vì khát vọng hòa bình. Những kỷ ức về một thời chiến đấu oanh liệt vẫn luôn in đậm trong tôi. Tôi mong thế hệ trẻ hãy giữ gìn và phát huy truyền thống yêu nước, cách mạng, cống hiến cho sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc như bầu nhiệt huyết của chúng tôi đã từng cháy, hết lòng phụng sự Tổ quốc và nhân dân.

Cựu chiến binh Đoàn Tiên Bá, xã Quỳnh Hoa (Quỳnh Phụ), nguyên Chủ nhiệm Trinh sát Trung đoàn 818, Sư đoàn 314, Quân khu 2

Sau khi huấn luyện kỹ chiến thuật tại Yên Bái, từ cuối năm 1979, Sư đoàn 314 chúng tôi hành quân sang Hà Giang sẵn sàng chiến đấu và phục vụ chiến đấu. Với tinh thần quả cảm, mưu trí, sáng tạo, 5 năm chiến đấu tại mặt trận Vị Xuyên, Sư đoàn 314 là đơn vị thiện chiến trong chiến đấu phòng ngự, không để mất chốt, mất điểm tựa, tiêu diệt rất nhiều sinh lực địch, bảo vệ vững chắc từng tấc đất biên cương. Trở về với đời thường, dù cuộc sống còn nhiều lo toan song những đồng đội từng chung chiến hào năm xưa vẫn gần gũi keo sơn, thông qua Ban liên lạc mặt trận Vị Xuyên - Hà Tuyên huyện Quỳnh Phụ chúng tôi đã có nhiều đóng góp thiết thực trong công tác "Đền ơn đáp nghĩa", an sinh xã hội, thăm lại chiến trường xưa, tìm kiếm thông tin liệt sĩ... Qua đó góp phần lan tỏa những phẩm chất cao đẹp của Bộ đội Cụ Hồ, vẹn trung nghĩa xây dựng quê hương, san sẻ yêu thương, thăm tình đồng đội.

Cựu chiến binh Ngô Nguyên Long, thành phố Thái Bình, nguyên cán bộ Tiểu đoàn 18 Thông tin, Sư đoàn 312, Quân đoàn 12

Từng trực tiếp hai lần chiến đấu tại mặt trận Vị Xuyên (tỉnh Hà Tuyên, nay là tỉnh Hà Giang) trong cuộc chiến đấu chính nghĩa của dân tộc Việt Nam bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979, trước sự khốc liệt của chiến trường với sự hy sinh của bao đồng đội, tôi luôn tự hào về những năm tháng đã cống hiến tuổi thanh xuân cho Tổ quốc và thêm trân quý cuộc sống hòa bình, độc lập, tự do ngày hôm nay. Những người con Thái Bình với tinh thần chiến đấu anh dũng, quả cảm, có mặt ở tất cả các mặt trận, góp phần cùng quân và dân ta giành thắng lợi cuối cùng trong cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc của Tổ quốc. Hàng năm, chúng tôi đều tổ chức ủng hộ, quyên góp và thực hiện nhiều chuyến thăm lại chiến trường xưa, đóng góp xây dựng nhiều công trình tưởng niệm tại mặt trận Vị Xuyên, các chương trình an sinh xã hội, hỗ trợ sinh kế cho đồng bào nghèo địa phương... Những nỗ lực nhỏ bé của chúng tôi như nên tảng tri ân những đồng đội đã hy sinh, góp phần hàn gắn vết thương chiến tranh, nâng cao đời sống nhân dân các địa phương nơi chúng tôi đã từng chiến đấu.

TRẦN CƯỜNG - TIẾN DAT

Chiến sĩ Trần Duy Cung tại cột mốc số 0 Lạng Sơn.

Rịa - Vũng Tàu. Tuy nhiên, bố tôi đã mất năm 2015 sau một thời gian dài bệnh nặng. Trong kỷ ức của mình về bố, anh Dũng cho biết ông hay kể cho các con nghe những tháng ngày chiến đấu ác liệt của mình, những thời điểm "vào sinh tử" ở chiến trường. Vào những dịp như kỷ niệm ngày giải phóng dân tộc thì ông lại càng say sưa kể chuyện chiến đấu với quân thù. Trong cuộc chiến đấu bảo vệ biên giới phía Bắc năm 1979, ông là một trong những người đầu tiên có mặt tại chiến trường Lạng Sơn. Ông cũng hay kể cho các con nghe về việc sử

dụng súng B41 để chiến đấu. Với người bình thường thì chỉ bắn được 1 phát, nhưng ông có thể bắn liên 3 - 4 phát mà không bị "phọt" máu tai. Bà Tô Thị Huệ, vợ ông Trần Duy Cung không thể quên ngày chôn cất con trai thứ hai lúc đó mới 4 tuổi đi tiễn chồng ra chiến trường. Hồi đó là cuối năm 1978, sát tết Nguyên đán năm 1979. Những ngày sắp xa gia đình, ông luôn nói với bà: Lần này đất nước lại lâm nguy, anh phải xung phong ra chiến trường để bảo vệ Tổ quốc. Chẳng biết sống chết thế nào, chỉ mong bà mẹ con ở nhà chăm sóc nhau cho

thật tốt. Đêm hôm đơn vị ông tập kết tại huyện Thái Thụy, bà chờ cậu con trai trên chiếc xe đạp cũ vượt đèo Trà Lý sang tiễn chồng, tờ mờ sáng đến nơi thì đơn vị của ông đã rời đi, hai mẹ con lại lủi thủi đèo nhau về. Chiến tranh đã qua đi nhưng kỷ ức về một thời oanh liệt của các thế hệ đi trước đã ảnh hưởng chiến đấu vì sự trường tồn của dân tộc sẽ còn mãi. Tự hào biết bao khi trong những ngày khắc lịch sử của dân tộc luôn có phần đóng góp của quê hương Thái Bình và những người con anh dũng của quê hương Thái Bình.

ĐỖ HỒNG GIA